

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAME. TUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 37

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, stradă Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 11 Novembre 1892.

Intr'un comunicat din Pesta, apărut săptămîna trecută în semioficiosa vieneză „Pol. Corr.” vorbindu-se despre criza ministerială din Ungaria și despre rezolvarea ei în forma, în care s'a făcut, precum și despre audiențele dela curte, între altele se dice: „se pôte deduce din mai multe simptome, — deși persoanele chemate la Viena au păstrat o tăcere discretă despre decursul audiențelor — că la curte domnesce o mare displace din cauza întâmplărilor cunoscute din Budapesta. În cercurile dela curte s'au ivit și unele nedumeriri, că ôre prin agitațiuni nutrite astfel pe cale măestrită nu se va sgudui încrederea pusă în mersul regulat al legislațiunii și nuse va sgudui puțința guvernării normale în Ungaria? Să pôte presupune, că respectivele persoane, cari au avut ocaziunea de a se pronunța, s'au nisuit ca în privința acêsta să deie asigurări liniștitoare.”

Sub „întimplările cunoscute din Budapesta” cari au cauzat displace în cercurile curții se înțelege afacerea cu monumentul lui Hentzi și cultul lui Kossuth, care a mers așa de departe încât, precum scim, l-au proclamat pe Kossuth de cetățen de onore al capitalei.

Foile guvernamentale tac despre acest comunicat, dar cele opoziționale îl comentază. Astfel bună oră „Budapesti Hirlap” în numărul seu din 18 Novembre a. c., se ocupă cu pasagele citate de noi și croind o față acră, se face a se mira, că cum vine acêsta?

„Ôre noi, națiunea magiară, n'am fost totdeauna constituționali? Am călcat ôre legile, sub scutul cărora trăim? Am denegat ascultarea legală, credința și împlinirea datorințelor normate în lege?”

Cu acestea și alte întrebări asemenea acestora vrea să arete autorul articolului, că națiunea magiară e loială, blândă ca mielul, supusă și inocentă. . . . . și de al de aceste putem ceti dîlnic prin diarele magiare, despre fidelitatea și supunerea loială a poporului magiar.

Aceste tôte sunt frumoșe și prea adevărate — pe hîrtie. După cum s'au petrecut și se petrec însă lucrurile, diarele magiare ar trebui să scrie: Am denegat noi credința și fidelitatea față de rege? Nu! Dovadă, revoluția din 1848, când am detronat dinastia de Habsburg! Nu suntem noi loiali? Cum nu! Dovadă că preamărim pe Kossuth, ca pe un al doilea rege, îi dăm cele mai mari onoruri, alegându-l demonstrativ de cetățen de onore! Apoi nu ne purtăm noi cum se cade, când agităm contra stégului imperial negru galbin? când injurăm armata comună, tîria și puterea acestei monarhii? ș. a.

Dacă și le ar pune tôte acestea întrebări, atunci nu ar trebui să se mire pentru displacea curții, căci fatale și rele porniri pentru patrie sunt acele, cari displac curții și prin manifestarea acêsta în mod fin se dă a înțelege magiarilor a se abținé de la de-aceste . . .

Dar acêsta e înzadar; șovinismul este cu mult mai în flóre, decât să se pôtă opri magiarilor pe calea apucată și să caute alta; șovinismul le-a întunecat vederea, încât ei află, că ceace fac, este bine, este corect; lor tôte le sunt ertate . . . . . cel puțin ei și le iartă.

Ce ar dice ei bună oră. dacă noi încă i-am imita? Dacă am agita mereu contra stégului magiar? dacă am ilumina casele noastre în 3/15 Maiu sau în memoria lui Avram Iancu, a cărui suvenir o purtăm cu scumpătate în inimă? ș. a. „Ei, Bauer, das ist was anderes!” Asta e alta. ar striga toți, deși nouă nu ni se pôte imputa, că în 1848 am luptat contra dinastiei!

Caracteristica magiarilor e, că ei se judecă pe sine așa, încât se pare, că totdeauna sunt în drept, să amăgesc pe sine cu voia și astfelu și permit lucruri, de cari ar trebui să se ferescă. Cultul demonstrativ și escisiv al lui Kossuth, agitările contra armatei etc. sunt lucruri de datorință națională pentru ei, ér dacă curtea se supără pentru acêsta? — li

va trece și curții supărarea, rezonază magiarilor, noi mergem mai departe pe căile noastre.

Până când vor merge ungurii spre prăpastia, nu scim. Lucrurile bine se desvîltă

Numai mai departe cu idololatria lui Kossuth!

Revista politică.

În 21 Novembre s'a prezentat noul cabinet în dietă. După-ce președintele a cetit autograful preînalt referitor la numirea noului cabinet, ministrul president Wekerle, salutat cu aplauze și strigări de „éljen” a desfășurat programul guvernului.

Acest program accentuează susținerea pactului dela 1867, ca creațiune durabilă, apoi direcțiunea liberală a cabinetului. Guvernul se va nisui a perfecționa puterea armată și va căuta a esercita asupra politicei esteriore influința, ce i compete în interesul păcii generale europene, pe lângă susținerea leală a alianțelor.

Guvernul promite, că va respecta curățenia alegerilor, pentru ca voința națiunii să se pôtă manifesta; va avé în vedere executarea consecuentă a reformei valutei; va duce în împlinire reforma dărilor pe baza unei împărțiri drepte a sarcinilor asupra cetățenilor și va păstra echilibrul în bugetul statului; va stărui la ridicarea comerțului maritim; va promova industria fabricelor, drumurilor de fer, vinicultura și va regula justiția în înțelesul modern.

Reforma administrativă va nisui la consolidarea națională a statului. Ea va porni dela reforma comunelor și va fi sêvșită cu bagare de sêmă.

Ce privește politica bisericească, programul accentuează susținerea intereselor statului și păstrarea păcii confesionale. Cu incuviințarea preînaltă s'au stabilit principiile, cari vor forma baza proiectelor de lege pentru introducerea matriculelor generale civile, pentru recepțiunea confesiunii israelite și pentru liberul esercițiu al religiunii. Până când vor fi introduse matriculele civile, se va introduce la fiecare botez (din căsătoria micșă) acea confesiune a copilului, de care se ține acesta după legea dela 1868. Cu introducerea matriculelor civile se va desființa ordinațiunea din Februarie.

Ce privește regularea dreptului matrimonial, guvernul ajuns la o înțelegere unanimă și dobîndi aprobarea preînaltă pentru declararea princiară ca legislațiunea matrimonială să fie regulată pe o basă, ce obligă deopotrivă pe toți cetățenii țerii. Elaborarea proiectelor s'a pus deja în lucrare, ceea ce de sine se înțelege, nu pôte atinge dreptul preînalt al Majestății Sale. că aprobarea preînaltă privitoare la executarea dispozițiilor singuratică se fie rezervată până la prezentarea unui proiect de lege. Cu acêsta lege va înceta legea dela 1868, care mărginesce dreptul părinților de a dispune cărei confesiuni să aparțină copilul.

Programul noului cabinet e salutat de presa guvernamentală cu elogiuri mari. Presa opozițională încă pare a fi mulțumită. Acêsta mulțămire provine mai cu sêmă de acolo, că actualul cabinet s'a prezentat cu programul direct în dietă, fără a-l mai discuta în plenul clubului liberal. Programul e statutor pe principii de tot liberale, dar — dice presa opozițională — tēmă ne e, că în timpul acesta tocmai principiile de libertate, egalitate și dreptate stau în flagrantă contra-dicere cu ideea de stat magiar, ér acêsta idee guvernul nu o pôte abandona, — nu-e permis să o abandoneze.

* * *

În parlamentul austriac s'a întemplat un conflict acut între deputații cehi-tineri și între germani. La desbaterea bugetului, deputatul rutén Romancink a dat espresiune dorințelor poporului rutén și i a înșirat gravaminele. Îndată după acêsta se sculă Hauck, care se plânse asupra tristei apariții, că evreii s'au ridicat în viața publică peste capetele tuturor poporilor din monarhia. Luă apoi cuvîntul Masaryk, care polemisi cu Plener și declară, că preponderanța magiară nu se va pute paralisa de cât prin recunoscerea dreptului public

boem. Vorbitorul se pronunță apoi cam aspru la adresa germanilor. Intr'aceea se ridică deputatul german Dr. Menger și dîse: „Nu voim drept public boem”. Cuvintele lui Menger scôseră din paciință pe cehii-tineri și pe când stînga germană aplauda pe Menger, pe atunci cehii tîngeri protestau fără întrerupere. Sgomotul era de tot mare. Menger dîse mai departe: „A vorbi ađi despre dreptul public boem, este trădare de patriă”, apoi întorcându-se către cehii tineri dîse: „D-vôstră sunteți trădători de patriă”. Vorbele aspre ale lui Menger provocă un sgomot ne mai pomenit. Menger a fost chemat la ordine; deputații se ridicară toți în picioare, ér cehii tineri se îndreptară spre Menger. Stînga germană aplauda grozav și în mijlocul ne mai pomenitului sgomot se ađi o voce la adresa cehilor tineri: „Mergeți în Rusia, nu ne mai încurcați trebile aici”. Cuvintele lui Menger au indignat așa de mult pe cehii tineri, încât se dice, că au declarat, că vor părăsi parlamentul, dacă Menger nu-și va retrage, ce a dîs la adresa lor. — Școlă bună au învățat nemții din Austria dela frații lor de cruce magiarilor!..

Procesul politic

al

d-nului Dr. Vasile Lucaciu.

(Incheiere.)

Vorbirea de apărare a dlui Lucaciu.

Apărătorul Căcoianu: Dle president, vă rog să se iee în procesul verbal declarația făcută de dl talmaciu, care a dîs că îi este cu neputință să reproducă cu fidelitate apărarea acusatului.

Cererea apărătorului se admite.

Dr. V. Lucaciu: Probe, domnilor jurați, că poporele cu idei confuze și greșite asupra libertății și culturii pier cu vremea, ne dă istoria destule. Pentru-că n'avem decât să ne întrebăm, cum au cădut imperiile mari antice și cum drept semn, că cultura adevărată în ori-ce împregiurări trebuie să se înfățișeze în tótă plenitudinea sa, este împregiurarea, că cultura adevărată s'a menținut, a trăit și în mijlocul celor mai grele vremuri. Cultura romană s'a păstrat vécuri de-a-rîndul, pe când poporul rășboinic al căru Hamilcar învăța la ură, a perit. De ce? Pentru-că nu era îndreptățit, nu pôte fi etic ca sentiment ca ura să fie luată drept virtute și isvor de viață al unui popor. Mai eclatant ne arată acêsta sfînta religie creștină, care s'a încheagat cu tôte că era atât de mult combătută și s'a întins peste tótă suprafața pămîntului. Pentru-că acêsta religie e morală. Și tot numai pe baza adevăratei morale s'au putut constitui state moderne ca Francia, Italia și altel, și s'au sfîrșit state la a căror întemeiere nu au presidat principii sănătoșe, ci tendențe nedrepte caracteristice ale evului mediu. Și ađm, că din chaosul emigrațiunii poporilor au răsărit insulele culturale sub formele atrăgătoare ale statelor și națiunilor ce stau ađi în fruntea civilizațiunii omenirii. Așa italienii, francezii, englezii etc. ni se presentă ca rezultat de asimilațiune naturală a diverselor popore. Centrul de cristalisari sau de formațiune al acestor state și națiuni a fost puterea culturală, combinată cu morala evangelică, care împreună lucrând au dat formă masselor crude.

În patria noastră, unde trăim noi, deasemenea se arată o tendență medievală. Er' cât de neîndreptățite și fatale sunt aceste tendențe, arată tocmai cele ce petrec la noi! Aducere mea aici, înaintea d-vôstre, care nu me puteți înțelege vorbind limba mea maternă — procedând deci conform legii — dar' nici mă puteți sili să fac altfel. Aceste tendențe nu au succes în imperiul nostru, că din contră au deșteptat sentimentul național în fie-care popor din acest imperiu, așa că ađi aceste popore stau ca tot atâtea individualități naționale, preținându-și drepturile naționale, aspirând la libertate și independență națională. Dovadă eclatantă despre acêsta stare de lucruri este faptul, că aici nu a fost nici odată o putere culturală superioară, care să pôtă servi ca centru de nouă formațiune de popore.

Și e rău, dlor, ca să ve faceți servi ai unei tendențe neîndreptățite, pentru-că un stat căru îi lipsesc cristalisarea, acea putere care tînde la formarea și întărirea statului și naționalităților, nu pôte dăinui. Er' statul nostru are mai multe naționalități, a căror slăbire este preste puțință să întărească statul. Caracterul poliglot al statului există demult, dela fondarea statului. Nu se pôte tăgădui acêsta nici cu privire la prezent, cu atât mai puțin pentru vițoriu, pentru-că viața poporilor se desvîltă în spirit național.

Tendența periculosă ce s'a ivit între unguri este idea de stat magiar, care ôta a adus rod: procesul de ađi. Nu spre un ideal frumos duce acêsta tendență, ci meschinărie este, ca să se iee la gônă un român, arătându-l ca pe un agresîtor, când el nu calcă o singură literă a legii. Nu

u asta p^ote fi un principiu de stat, ci idealul spre care se tind^u toți factorii hotărâtori dintr'un stat trebuie să fie validitatea fericirii familiilor, a tuturor cetățenilor. Astfel înțeleg eu idealul, adevăratul liberalism, *er* nu ca în prezent, când în stat cei care se fălesc, că au luptat odinioară pentru libertăți, să devină opresori, agresori, atentatori la viața publică a altei naționalități. Ba a statelor neputând fi decât morala, înțelegere între cetățeni neputând fi decât acolo, unde morala se respectă, evident că ideea de stat magiar provocând lupta între naționalități, nu p^ote să fie decât imorală. Este cu atât mai imorală, cu cât pretinde să mă lapă de eul meu.

Da, acest ideal magiar, acest altar la care v^o închinăți este, ce-i drept, împodobit cu stégul liberalismului, dar' el îmi cere ca jertfă limba și naționalismul meu. Ei bine, eu nu me voi închina unui astfel de altar, pentru-că apropiindu-mă de el, afl^u că emblemele libertății sunt înșelătoare, și în loc de a mă primi cu atribuțiunile mele naturale, cu care m'am născut în lume și cu care trăesc în familie și societate, cu atribuțiunile românismului meu, cere dela mine să mă desbrac de toate acestea.

Când ungurii au venit aici, pe aceste plaiuri frumoase ale patriei noastre, și diferitele naționalități de aici i-au lăsat să se întemeieze stat, nu a fost vorba de stăpâni și stăpâniți, ci a fost vorba de un stat constituit din popore cu drepturi egale și naturale și politice, precum ăce un celebru istoric al Ungariei: „*Dei teram dantes pactum ferunt*!” Și numai cât timp și când acest principiu scos în relief de chiar fondatorul statului s'a respectat, nu a fost vorba de ideea de stat național-magiar. *Er* de când a răsuflat și a câștigat teren această idee meșteșugită, ea culege prea multe jertfe, și vor căd^e de sigur pe gânduri, întrebându-se: Unde au să ducă aceste lucruri?..

Că au motive să stee pe gânduri, e natural. Pentru că e vorba de pericolul ce amenință o lege făcută de cei mai moderați și totdeauna mai cuminți magiari, e vorba de sacrificare, stergerea cu desăvârșire a legii dela 1868, în care sunt expuse principiile profesate de Széchenyi, Deák ba chiar și de Kossuth, deore-ce în diferite rânduri, mai ales după înfrângerea ce a suferit-o când cu încercarea de a fonda un stat național magiar, a accentuat și ei, că dela împaciuirea naționalităților din patrie depinde tăria acestui stat.

Toți acești bărbați au voit să ne dea atunci o basă de înțelegere.

Cum și de ce s'a deviat dela acea bună intenție, cum de aji un reprezentant al guvernului vine și mă acuză pentru fapte, care nu sunt pedepsite de legile țării, și crează o situație periculoasă, silind pe o cetă de cetățeni onorabili ca sau ei să judece în necunoscință de cauză, sau eu să fiu silit a renunța la drepturile mele naționale, *er* un jurat cere să renunț la un drept înscris în lege? Nedumerire mare.

De aceea, mult aji dori să vă desbrăcați de orj ce patimă, de ori-ce influență primită din cetirea presei magiare, care întortochază totul și făcându-vă cunoscute ideile și sentimentele noastre, să judecați cu atăta sânge rece, cu atăta sinceritate eu v^o voi espune idealul nostru național. De sigur, că aji aplauda atunci, aji recunosc, că în acțiunile mele modeste pe terenul național și bisericesc nu am fost și nu me conduc nici odată decât de iubirea nămului meu și a patriei.

Ved^und abaterea dela principiul legii de naționalități români se întrebă toți: Ore sinceră a fost acea legislațiune ori nu? Eu, și cu mine mulți, cred că nu a fost sinceră. A fost numai rezultatul unui moment de luciditate, *er* de atunci s'a pornit o evoluțiune nefrăscă, care pe noi ne jignese adânc, care a conturbat întreg organismul statului, care a împins la luptă popor contra popor, pentru-că, dlor jurați, aji tot organismul oficios și neoficios s'a pus în serviciul unei mișcări, care tinde la nimicirea drepturilor noastre naționale.

Președintele: Rog pe acusat să fie scurt, să se mărginească la discuția celor aduse de procuror în actul de acuzare, *er* să nu facă politică.

Dr. V. Lucaciu: Da, voi fi scurt, căci dacă ar fi pe dreptate, să spun toate suferințele noastre, ar trebui să proclamăm localul tribunalului de locuință permanentă, căci D^omn^e, multe amar de lucruri ar fi de spus. Și așa pe scurt însă, trebuie să spun ce ne dore mai tare: onestitatea politică impune această. Voi spune cu demnitate și cu tărie, că totă presa magiară și totă puterea publică a statului, cu desconsiderarea tuturor resoluțiilor de drept, de justiție față popore, de echitate și de cultură morală, lucră spre realizarea utopiei ideii de stat magiar. Și acum v^o întreb, dlor jurați, că în această luptă imorală, în această febrilă fermentațiune, în această fatală pornire a factorilor conducători în statul nostru, unde rămân drepturile asigurate ale națiunilor nemagiare, unde rămân cele mai justificate și mai sfinte năsuințe ale noastre spre cultură și desvoltarea individualității noastre naționale? Toate acestea, durere, au devenit lucruri ilusorii și efemere pentru noi; legea pentru egala îndreptățire a naționalităților este numai o escamotare a lumii culte, este praf aruncat în ochii poporelor civilizate, ca nimeni să nu observe ce se petrece în țera noastră, și așa să se p^otă realiza în tignă idealul imoral și imposibil: utopia de ideea de stat magiar.

Acastă evoluțiune sinistră în sistemul politic ne a esclus pe noi din legislațiunea țării, așa că aji suntem siliți a ne da sēmă asupra situației, asupra tribunalelor corecționale, în ușa temnițelor. V^o asigur însă, dlor jurați, că virtutea noastră cetățenească și resoluția noastră în eluptarea și reclamarea drepturilor nu slăbesc nici înaintea tribunalelor, nici în pragul temnițelor d-v^ostre, și v^o asigur că în contra acestui sistem politic de aspirare și nimicire vom protesta și din fundul temniței, mai ales de acolo, căci nicăiri ca în temniță și nimeni ca cel cu lanțurile pe mâni și picioare nu p^ote să dorască mai tare libertatea, să se umplă de curagiu și bărbăție pentru a lupta ca adevărul să triumfe, nimeni ca cel apăsător nu se însuflă mai mult de dorul și iubirea națională.

Mi se ăcea să nu fac politică în apărarea mea. Dar' ore acuză nu este dela început și până la sfârșit politică? Am fost și sunt silit să fac și eu acele excursiuni istorice, ca pun^und icōna trecutului alături cu ceea a presntului, să reese luminoasă inferioritatea stării ce ne apasă.

Revin la acuză. Declar cu totă convingerea patriotului împăcat cu conștiința, că pe nedrept sunt acusat. Voi înfrânge însă întreaga acuzare.

Ce cuprinde hărtia înscrimată?

Ea se referă la Memorand, și ca se puteți înțelege într-egă afacere, trebuie să vă spun ce cuprinde acest Memorand. Dacă voi reuși să vă fac cunoscători cu dreptele noastre

dorințe aici formulate, dacă aji vedea în serviciul căror idei m'am pus, dacă v'aș putea apropia convingerile ce noi le avem cu privire la idealul nostru național, o, de sigur, că în naționalistul care vi-se înfățișează de acuzator ca agitator antipatriotic, n'ați vedea decât un bărbat al națiunii sale, un patriot, care vrea mărirea patriei. Aji da atunci un verdict de achitare.

Președintele: Învit pe acusat să lase cestia Memorandului.

Dr. V. Lucaciu: Deduc, din această invitare a domnului preșident, că domnii jurați cunosc Memorandul, ceea-ce în cazul de față e neapărat trebuincios, deore ce procurorul de acolo a pornit. Eu aci voi aminti de el numai într-atăta, într^u cât se impune cu rigore.

Am să declar mai înainte de toate, că noi am lucrat în totdeauna pe față și în margiile legii. Memorandul nu p^ote fi deci privit nici el ca o lucrare antipatriotică. El a fost înaintat monarhului și nu cuprinde agitare la ură în contra naționalităților. ci este un protest în contra actualului sistem de guvernare.

Când noi plătim tribut și v^orsăm sângele pentru țera în aceeași măsură ca ori-care naționalitate, când prin muncă pe sōre și nănsore căutăm să ne susținem și să înmulțim bogăția națională și a statului, cum vine procurorul să ne tracteze astfel? Crede, că vorbind cu dispreț despre noi, că acuzându-ne i.e. va demoraliza, ne va intimida și ne va face astfel accesibili pentru ideea de stat magiar și că ne va slăbi în simțul nostru național? Se înșală. Pe lege basaiți și de intenții patriotice curate inspirați în nici o acțiune a noastră frica nu are să ne însoțească.

Mirarea noastră în fața tendențelor magiarilor de a înăbuși în celelalte naționalități simțul de liberate este cu atât mai mare, cu cât istoria magiară are atâtea pagine triste despre luptele pentru libertate.

Insuși Pulszky a ăis că forma actuală a statului este rezultat al conspirațiilor. Va să ăică, luptătorii d-v^ostre naționali au luptat și în ascuns, ba v'ați făcut tovarăși cu state străine dușmane monarhiei. Astfel ore nu Beresényi a fost trimis și a stat doi ani la curtea rusă numai pentru a-i câștiga pentru revoluția ungurască și în contra stăpânirei, pe care o declaraserăți străină. Dar Klapka cu soții sei n'a conspirat și el în Italia, pe când românii nostri își v^orsau sângele pentru tron.

Și a-ji luptat d-v^ostră atunci contra asupritorilor pentru ca aji înșivă să deveniți tirani, și-am v^orsat ore noi sângele pentru patrie, ca să nu fim liberi, ci tratați ca supuși și sclavi? Ore asta e menit să fie rezultatul acelor lupte: să stați ca curte cu jurați și să me judecați, pentru că am făcut lucruri, pe care, dacă aș fi dintre ai d-v^ostre, de sigur nu m'ați fi dat în judecată. Trist lucru. Pentru mine cu atât mar trist, cu cât omorâți un ideal.

Ce, v^o ridicăți contra unei lupte drepte, fățișe? V'ar plăc^e mai bine să conspirăm și noi. Nu vedeți cum străinii stau la pândă cu scara răzămătată de ăidul cetății, gata a sări îndată ce încăierarea internă ar ușura asaltul.

Er sistemul actual dă dușmanilor statului motiv de a crede, că ar putea se găsească aici prietini; *et* de ce acest sistem este fatal Ungariei. Din bună vreme v^o întorceți, calea pe care a-ji apucat nu duce la bun sfârșit.

De unde atăta pornire fatală?

Ungaria a ajuns față cu noi întocmai ca doctorul cu bolnavul, care îi ăice: Scăla-te și mișcă, nu ești bolnav. Acesta însă nu p^ote, căci durerile îl leagă gr-u de pat. Așa și deținătorii actuali ai puterii statului în cazul de față dl procuror, spune că n'avem cauze a ne plânge, a ne simți rău, ci numai ideile noastre separatiste și alte gogorite ne fac să ne credem împilați în această patrie. În cazul de față pacientul nu este un rob legat de pat, ci o ființă conșcie de sine, care scie până când și cât se suferă. Și cine ia responsabilitatea vremii ce p^ote urma, când morbosul va rupe patul și lanțurile cu care este legat?... Și cine, în v^olcul acesta, va tăgădui, că tendențele unui popor spre libertate sunt justificate, că poporele au dreptul ca ele singure să-și croiască viitorul?

Așa fiind, jos heg-monია, jos cu stăpânirea ce tinde a nimici. Dacă ungurii voesc libertate și independență națională, românii de ce n'ar voi și ei libertatea și independența lor?

E timpul ca se lucrăm și noi pentru acest ideal.

Unguri demult nutresc tendențe de independență completă. Insuși Jókai a ăis la 1884, înaintea al-gătorilor sei din Cașovia, că toți magiarii doresc independența națională, guvernamentală întocmai ca și Kosuthiști! Deosebirea numai, că cei dintăiu nu-s nerăbdători, nu se precipită, ci așteaptă timpul potrivit. Și acest timp îl găsește dl Jókai, pe când le va succede magiarilor a asimila toate națiunile conlocuitoare. Da, dar când e vorba de independența națională a Ungariei, avem și noi cuv^untul nostru de ăis. D^or nu suntem numai umplătura în acest stat, numai cantitate neglijabilă, ci un popor cărui i se cuvine un rol în stat.

Dacă e deci să se facă dreptate și egalitate, pe partidele politice și pe toți bărbații politici magiari, care pro-lamă fără încurcitură necesitatea independenței Ungariei să-i dea procurorul în judecată, *er* nu pe noi, care suntem interpreți fideli ai sentimentelor unor cetățeni credincioși. Și să se scie, că cine lovesce în noi, conducătorii poporului, cine pe noi ne insultă și ne vatemă, lovesce și vatemă întreg poporul românesc.

Distinctivele națiunii române o fac vrednică de societatea poporelor celor alese. Tocmai de aceea ni se pare un criv^ut, cetind scriselile foilor magiare: mă înfior de atâtea calumni ce băjbăie în ele. Și totuși nu se află procuror, care să le tragă la răspundere.

Presa magiară spune, că statul acesta ori va fi național magiar, ori nu va fi. Proclamă ădec pe față stēpirea noastră, după cum e v^odit, că ea caută a ne înstrăina de patrie și tron. De patrie crede a ne înstrăina făc^und pe magiari se calce legile, care s'alcătuie și pentru o rōtire noastră, *er* de tron făc^und sgomot și bucurându-se ostentativ, că împ^oratul n'a primit delegația românească. Lealitatea noastră stă însă neclintită, virtuțile noastre nu au slăbit cu toate acestea. Dar politica această nu'i va ajuze scopurile sale. Pentru-că vii nu vom ceda și așa statul acesta nu o se fie nici odată național magiar. Vom iubi patria noastră și atunci când se va adev^ori consecunța alternației grăznice ce și'o pune publicistica magiară, că statul sau va fi național magiar sau se va sterge de pe fața pământului, și nu le va succeda nici să ne înstrăineze de cătră înaltul tron, nici se facă aici stat național magiar!

Domnilor jurați! Conte Szapáry a ăis într'un discurs al seu, că corōna p^ote fi informată pe două căi despre cele ce se petrec în monarhie: pe cale oficioasă și prin organe particulare. D-v^ostră deasemeni sunteți informați în aceste două chipuri: oficios prin pocuror și pe cale particulară de prin gazete informați despre mine și lucrurile românești. Și una și altă cale e rea. De vr^oți să judecați drept, primiți informații dela un om, care numai pentru vi torul și libertățile naționale luptă.

Domnul procuror ca se p^otă băga zizanie între români și unguri, ca se p^otă predispu^one pe cestia din urmă în contra noastră, ăice, că sunt între noi ămeni, care nu conșimesc cu principiile a-tualilor conducători ai românilor. *Durere, sunt și de aceștia, e adevărat*. Nu e nevoie însă ca să arăt cum se produc astfel de ămeni, vreau să ve aminate numai, că a-ji avut și dumnia v^ostre. *Er* cât despre ai nostri, ei sunt, fōrte puțini, disprețuiți și făcuți de ocară pe cum merită înaintea poporului românesc, pe cum s'a adev^orit chiar în ăilele acestora mai recente când simbriasii guvernului magiar, sateliții perfiți ai șovinismului au voit să ne spargă rindurile naționale, vōind a mănji chiar caracterul meu nepătat, cu propriile lor infamii.

Me acuză apoi dl procuror că sunt agitator. Da sunt agitator și me fălesc de acest nume pentru că da, agit! nu în contra patriei însă ci în contra sistemului actual susținut de dl procuror, sistem cu atât mai de combătut, cu cât el ne învrăjbece și cu cât ar fi de dōrit ca poporele din patrie se trăească în bună pace.

Și apoi dacă eu agit combătând un sistem de guvernament, pe care îl combat^u partide înt^ogei politice magiare apoi agită și Dobriținul înt^og, căci la alegeri și Dobrițenii au luptat în contra actualului sistem de guvernament.

Este cu atât mai neîntemeiată acuzarea, ce mi se aduce, că am agit^u la ură în contra unei naționalități, cu cât nicăiri în convocarea mea nu se găsece cuv^untul „națiune” ori „naționalitate”, ci am vorbit numai de sistem de guvernare.

Ei bine, când în așa chip se pun la cale procesele în contra noastră, apoi ne convineg^um tot mai tare, că nu mai e de dus cu stăpânirea ungurască!

Dl procuror a mai avut apoi o iden nenorocită, care e o rușine pentru veacul nostru: să enunțe, că amăgitorii poporelor (preoții) au inventat cestiunea naționalităților. Par'că poporele ar fi cine scie cât de multămite, și numai noi i'am roscoli sentimentul de nemulțumire și luptă. A afirma așa ceva, înseamnă că nu cunosc^e deloc poporele din statul sf. Stefan, ori a fi răutacios grozav: a spune lucrurile pe dos numai pentru a ponegri o clasă de ămeni, și încă pe aleșii unui popor. Răutatea culminează mai ales în faptul, că procurorul ne numesce amăgitori ai poporului pe noi preoți și pe toți cărturarii, care ăi și nōpte duc lupta grea pentru interesele națiunii.

Dar dl procuror calumniază prin această o cetă de ămeni venerabili!

Și ce a-ji ăice d v^ostră, dacă cineva ar vorbi despre Széchenyi, Wesselényi, Kossuth și aji ca despre nesce amăgitori ai poporului magiar, când în sufețele d-v^ostră păstrați un suvenir atât de sfânt acestor luptători.

Dl pocuror a batjocorit în chip neiertat pe întregul popor român, prezentându-l ca incult ădic^und că „poporul român în ult merge orbiș după preoți”. Par'că țeranii nostri ar fi nesce masse inconșcie, pe care să le duci cum îți place, par'că ei nu ar scie cine le voesc binele și de cine să se ferescă. Ba dl procuror întră în biserica românească, afirmând, că preoții nostri predică ură dela altar. Și spune această fără a aduce măcar cel mai slab motiv.

Trist, când un procuror suprem alergă la asemenea apucături.

Dar să presupunem, că în adev^oer ar fi ceva ce apropie adevărul, că preoții nostri predică naționalism dela înălțimea altarului. Ore acesta ar însemna, că agităm în contra patriei, că agităm la ură în contra naționalităților?

Preoții magiari, și în deosebi cei reformați, ce au făcut ei ore, nu au predicat și ei de pe amvon naționalism? Chiar în biserica reformată de aici, ce s'a întēmpat ore?

Ei, dacă preoților maghiari li-a fost permis, dacă în biserica magiară de aici s'a proclamat independența, de ce ăre nou^e, preoților români se nu ne fie permis a susține focul vestal, focul nobil și divin al iubirii de neam și de libertăți?

De sigur, că nici chemarea noastră, a patrioților români nu p^ote fi alta, decât să propovedăm sfintele învățăminte ale libertății.

Et de ce stau liniștiți în fața d-v^ostre, *et* de ce cred și sunt convins tare, că o datorie am îndeplinit, când am sēv^oșit fapta, pentru care dl procuror m'a adus înaintea d-v^ostră.

Un singur lucru mă suprinde de altfel în întreaga vorbire a d-sale: cum după insultele, ce a adresat națiunii române, terminând, nu v'a propus să trimeți felicitări bașibozucilor dela Turda, Simleu și Arad, acestor eroi cu care v^o ved, că se identifică națiunea magiară, dându-m^u în judecată, pentru că m'am ridicat și am condamnat faptele lor mărșave.

În adev^oer o injustiție mai mare nici că se p^ote, decât ca pe noi, care punem stavilă unor porniri rușinoase, desătruose pentru un stat, să fim dați în judecată, *er* cei care în miez de nōpte dau asalt caselor cetățenilor leali, se plimbă în totă libertatea, ba sunt privați ca nesce bravi.

Et de ce sper, dlor jurați, că veți respinge cererea dlui procuror.

Veți astupa astfel grōpa ce dl procuror a săpat-o între mine și d-v^ostră, între români și magiari. Veți astupa-o cu lozele bunele înțelegeri, cu ramurile dreptăței, ca pacea mult dōrită să se p^otă instăpâni peste poporele învrășbite din patrie, ca astfel să se desminte odată că puterea publică din Ungaria ocrotesc elementele turbulente, *er* pe cetățeni cu credință cătră tron și patrie îi ia la gōnă.

Er dacă nu, apoi de sigur, că nu eu port responsabilitatea pentru vrajba, amarul, și ura ce din ăi în ăi, din pas în pas se măresce și amenință cu desastru patria noastră comună.

Să fiți cu luare aminte!

Nu ve cer nici grație, nici indulgență. Dar ve cer, că dacă voți se ve arătați vrednici de cei căroră le a-ji ridicat monument în gradina publică a d-v^ostre, dacă voți se dați măcar un mic semn de nepr-ocupare și iubire de adev^oer, dacă voți se arătați, că rubiți libertatea, se achitați pe un acusat, care n'are alt păcat, decât că își iubesc națiunea, adoră libertatea și ăresce sclăvia!

Varietăți.

* (*Elena Căndea*) Eri, Marti, s'au transportat la vecinica odichna rămășițele pământesci ale mult regretatei *Elena Căndea*, soție de protopresbiter. Eri întreg Avrigul a îmbrăcat haină de dolu, bărbații cu capetele descoperite și femeile cu giolgiurile cernite și au luat ultimul rămas lun dela dânsa. Despre stima și iubirea, de care se bucură actualul protopresbiter și s'a bucurat defuncta vorbește destul lămurit acest act trist, la care au luat parte aproape toți preoții din tractul Avrigului, învățătorii, preoții gr. catolici din apropiere, preoții evanghelici din loc și din Bradu, fruntașii comunelor, mulți amici din Sibiu și din alte depărtări ai soțului repozatei, oficiile politice etc.

Oficiul divin la săvârșit P. O. D. D. Iuliu Dan protopresbiter în Făgărașu, Mateiu Voileanu presbiter. asesor consist. și Dr. R. Roșca protodiacon secret. consist. dimpreună cu O. Domni presbiteri: Ioan Miha esped. consist.; Vasile Macsim, Constantin Prie Toma Doican, Ioan Mateiu, Toma Dragomir și Nicolau Cucu, ér răspunsurile ecteniilor corul de copii sub conducerea învăț. Ioan Băcilă.

Frumsețea ritului a fost înălțată prin cântările funebreale cântate mult dulce și melodios mai vârtos de dl ases. consist. M. Voileanu și prin ordinea esemplară, ce s'a observat în întreg decursul acestui act trist. Cuvântarea funebrală de dl protopresb. Iuliu Dan și care a avut drept motto: „*Voi toți cei-ce mergeți pe calea acésta întorcevți ve și vedeți de e durere mare ca durerea mea*“, deși compusă în pripă, a fost întocmită atât de bine și rostită cu atâta sentiment încât lacrimile curgeau șirăie pe fața publicului indesuit în spațioasa biserică.

Cortegiul funebral a fost imposant, publicul curgea de prin toate părțile și cortegiul se mișca încet în sunetul clopotelor de la toate bisericile și în sunetul capelei de muzică instrumentală a conlocuitorilor sași, care și la mormânt a executat o frumoasă cântare corală de adio.

Pe neconsolabilul soț — rămas după 11 ani de căsătorie cu 5 copii mititei — mângăie-l iubirea manifestată din toate părțile, mângăie-l bunul Dumnezeu!

* Din Cluș ni se scrie, că fericitul în Domnul **Lazar Baldi**, fost proprietar în Cluș, și a testat totă averea sa pentru scopuri culturale românesce, anume:

Casele cu grădină spațioasă, din Cluș, le-a lăsat fundațiunii pentru înființarea școlii de fete române din Cluș; valoarea lor este 30,000 fl.
Pentru fundațiunea „Lazar Baldiana“ a lăsat fl. 8800
Bisericii gr. cat. din Gilou . . . . . „ 3000
Bisericii gr. cat. din Cluș . . . . . „ 2000
Școlii gr. cat. din Cluș . . . . . „ 500
Societății sodalilor români din Cluș . . . . . „ 200
„Cassinei române“ din Cluș . . . . . „ 200
Societății „România jună“ din Viena . . . . . „ 1000
„Asociațiunii transilvane“ . . . . . „ 1000
Fondului teatrului român . . . . . „ 1000
Eclesiei bisericii gr. cat. din Gilou pentru

sporirea venitului preoțesc . . . . . „ 2100
Fapta maritimă și nobilă vorbește de sine!

Fie-i odichna sufletului lină și memoria neștersă întocmai precum neșters reperiitor este binele, ce el l'a făcut nemului românesc!

* (Profesorele în România.) Atât de mult s'a sporit în România numărul absolventelor în pedagogie, încât astăzi abia își mai pot găsi aplicație. Ni-o dovedește acésta fapt, petrecut acum de curând, că la 30 de locuri vacante dela școlile primare de fete, s'au prezentat nu mai puțin ca 320 de candidate. Se vede, că fetelor române nu le prea plac alte cariere, decât profesoratul. Experiența le va iuveni înse, că mai sunt și alte cariere onorabile, pe cari își pot asigura un viitor mai sigur și tot așa de frumos, ca și profesoratul.

* (Necrolog.) Subscriși cu inima sfâșiată de durere aduc la cunoștința tuturor consingenilor, amicilor și cunoscuților trecerea din viață a iubitei lor mamă, socră și bunică *Maria* ved. *Zenobiu Hodoșiu* născ. *Filipescu* care după scurte suferințe împărtășită cu sfintele taine ale muribundilor și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului astăzi la orele 4 p. m. în 9/21 Novembre a. c. în etate de 74 ani și al 9-lea an al văduviei.

Rămășițele pământesci ale scumpei defuncte se vor astruca după ritul gr. or. la 12/24 l. c. 1892, la orele 10 a. m. în cripta familiară

Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată!
Icelandu mare, la 9/21 Nov. mbre, 1892.

Basiliu Hodoșiu, și soția Anica născ. Gheaja, Rafila Hodoșiu măr. Augustin Pop ca fii. Ioan Filipescu ca frate. Maria Florian măr. Vasile Vlăsa, Laurean Hodoșiu, Rosalia Hodoșiu măr. Stefan Russu, Letiția Hodoșiu măr. Silviu Trombitaș, Elisaveta Hodoșiu, Vasile Hodoșiu, Iuliana Pop măr. Teodor Nagy, Anica Pop măr. Augustin Almășan, George Basil și Virginia Pop, Aurelia, Maria și Victoria ca nepoți și nepoțe.

Bibliografie.

Au apărut:

„**Călindariul plugariului**“ pe anul comun 1893, redactat de Ioan Georgescu, învățătoriu în Scoreiu. Editura tipografiei „A. Mureșan“ în Brașov. Anul prim. Pe pagina primă se află portretul poetului Andrei Murășan, apoi urmărește partea calendaristică, cu povești pentru economi, ce se lucre în fie care lună, precum și semnele de timp, apoi geneologia caselor domnitoare, târgurile etc. Partea literară cuprinde material ales, bine arătat și interesant cu deosebire pentru omenii de la țară. Este unul din tre calendarele noastre cele mai bune și pentru aceea l' recomandăm atențiunii cetitorilor. Prețul unui esemplariu 25 cr. (pe poștă 30 cr).

— *Intimpinare la critica* publicată de d-l Simeon Popescu în „Conv. liter.“ Nr. 4 1892 asupra manualului „Istoria bisericească“ de Calistrat Coca profesor de religie la școala reală sup. gr. or. din Cernăuți: Reproducerea din „Candela“, Cernăuți 1892 broș pag. 22.

— „*Leccióni din gramatica limbii române*“ pentru școlile populare de Ioan Ilinca învățătoriu. Arad, 1892. Tipografia diecesană. Format 8°, pag. 71. Prețul unui esemplariu 25 cr.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Pace voue

de

Henry Drummond.

„Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și eu ve voi odichni pe voi. Luați jugul meu preste voi și ve învățați dela mine, că blând sunt și smerit cu inima și veți afla odichna sufletelor vostre. Că jugul meu este bun și sarcina mea ușoră este“.

(Mat. cap 11, vers 28—30.)

Prefață.

Am auzit odată o predică asupra liniștii dela un preot însemnat. Predica era plină de gândiri frumoase; când mi-am pus însă întrebarea: cum mi-a arătat el, că pot ajunge la liniscea? n'am aflat nici un răspuns. Predica fără îndoială era însuflețită de dorința sinceră, ca să aducă servicii omenilor, cari caută liniscea; ea nu cuprindea însă nici un sfat basat pe experiența evidentă, nici o îndrumare, călăuză, care mi-ar fi putut ajuta, ca să află liniscea, ce mi-o înfățișa el, când umblam prin lume cu cele auzite în inimă.

Dacă preotul a rămas datoriu cu răspunsul la acésta însemnată întrebare, vina nu este tocmai a lui. Întreaga religie populară umblă, așa-zicând, într-o lumină dubioasă, și dacă ne adresăm către ea cu întrebarea: cum ni-se poate ajuta în acésta împrejurare? în loc de a da un răspuns practic, ea se perde într-o negură de răspunsuri nesigure.

Lipsește legătura dintre cuvintele cele mari ale religiei și viața zilnică, — cine n'a simțit-o încă acésta, cine nu s'a descurajat pentru acésta? De creștinism sunt legate cele mai înalte cuvinte ale limbii noastre; literatura lui este plină de expresiuni, cari exprimă dispozițiunile cele mai sublimă și fericite, ce pot umple sufletul omului. Pace, bucurie, liniscea, credință, iubire, lumină — cât de constant răsună cuvintele acestea în rugăciuni și în imnurile bisericesci; ar crede omul, că în ele zace bogăția principală a experienței noastre creștine. Dacă privim însă lucrul mai de aproape, dacă privim în viața de toate zilele la cei mai mulți dintre noi, cum ne desamăgim de starea, ce aflăm!

Noi nici nu scim, că viața noastră religioasă constă numai din frage, din expresiuni, că aceea, ce numim noi creștinism, este numai un răsunet al comorii de cuvinte bisericesci, o vorbărie evlavioasă cu un cuprins foarte mic în fapte și în ființă.

Ba unora dintre noi experiențele creștine li-se par și mai greu de ajuns, ca în timpul cel dintâiu al vieții creștine. Viața acésta este ca o floare, care nu s'a putut desvolta bine și cum se cuvine; nu ne căim, că am luat religie în serios, dar suntem desamăgiți. Ce e drept avem uneori momente, când în sufletul nostru răsună ceva ca nise sonuri line de muzică cerască; dar acești soli plăcuți vin rar și ca din întâmplare. Ei încetă de a mai suna, înainte încă de a ne scia de semă. Dacă ne salutăm, ne prinde aproape mirarea. Dacă ne părăsesc, nu scim pentru ce. Dacă am vrea să ne asigurăm de reîntorcerea lor, nu scim cum să începem și ce să facem.

Ce însemnează acésta altă, decât că religiei noastre îi lipsește terenul solid, că viața noastră creș-

tină e debilă ca și o lumină vâlăitoare. Acésta arată un bancrot mare în experiențe, care ar putea asigura creștinismului mângăierea sa personală și l'ar pute face mai atrăgător pentru lume; acésta dovedește și o mare nesiguranță cum este de a se ajuta. Este tocmai asteliu cași cum noi am scii toate despre sănătate, dar nu scim mijlocele și căile cum să ajungem la ea.

Un lucru este sigur, seriozitatea onestă nu lipsește, pretutindenea în jurul nostru se trudește omenii cu dorința, ca să devină mai buni. Lumea are acésta dorință, o nutrește din tot sufletul, ea este una dintre cele mai minunate și mai pătrunzătoare aparițiuni în viață! Ea mișcă inimile a mii și mii de bărbați și de femei, la cari abia o putem presupune, atât între cei maturi și experți cât și între cei tineri și plini de viață, cari arare-ori i-și stăpânesc setea și nu o dau pe față nici odată. Ce lipsește, nu este atât căldură cât lumină; nu atât silință cât conducere corectă a silințelor, cari le aflăm pretutindenea.

Vorbirea de față voiesce să contribuie cu un modest ajutoriu la rezolvarea acestei întrebări; ea voiesce și cere să conducă aici-colea pe teren solid picioarul călătorilor depărtați de țintă, cari caută liniscea și nu o află; voiesce să-i conducă la un principiu mare, simplu dar neclătinătoriu, care este terenul numai al experienței creștine, ci al tuturor experiențelor de viață și chiar al vieții însăși.

Pace voue.

Creștinismului nostru îi lipsește metoda, rașmul solid. Nu se poate cugeta, că nu există nici un mijloc de a preveni clătinaarea lui în dreptă și în stângă; cu atât mai puțin se poate presupune, că există, ce e drept, mijloce, dar acestea sunt secrete. Este greșit și fals cugetul, că numai puțini oameni au câștigat un astfelu de secret în urma unei întâmplări norocoase sau a unei dispozițiuni naturale și mai norocoase.

Creștinismul trebuie să potă produce fructe pentru toți omenii de o potrivă, fie ei de ori-și ce dispozițiune naturală, și calea însa-și trebuie să aibă înțrăre chiar și pe înălțimile sale cele mai înalte o înțrăre, pe care o poate afla tot omul.

Eu vreau să me încerc, ca să arăt acésta înțrăre, până la ea duce o potecă cunoscută; dar curios, până acum ea este puțin călcată, ba este aproape necunoscută, unde e vorba de lucruri religioase; trebuie să pornesc dar dela un loc comun și de toate zilele:

Nici un efect fără cauză.

În lume nu se întâmplă nimica în mod accidental, din întâmplare. Dumnezeu este un D-șeu al ordinei. Toate se bazează pe anumite condițiuni, și nimic nu urmărește pe nimerite. Lumea, și lumea religioasă, este condusă de legi. Desvoltarea caracterului urmărește unei legi. Fericirea urmărește unei legi. Experiențele creștine încă urmărește unei legi. Omenii i-și uită de acésta, sau nu sciu, și cred, că liniscea, bucuria, pacea, credința îi sboră unuia din aer ca plăia și néua. Lucrul însă nu este astfelu, și dacă ar fi chiar așa, lucrurile acelea și-ar avea originea în lucrări premerse, și ar fi supuse legilor naturale.

Plăia și néua cad pe pământ, firesc din aer, dar nu fără puține antecedente. Ele sunt rezultatul final al cauzelor premerse. Tot astfelu este și cu liniscea, cu bucuria, cu pacea. Acestea încă i-și au istoria lor. Furtuna, vântul, liniscea de vânt nu sunt accidentale, ele se bazează pe împrejurări, cari au premers. Liniscea și pacea sunt în natura internă a omului asemenea liniscei de vânt și ele se nasc cu absolută necesitate din cauze pe deplin determinate.

Vorba este, ca să ne clarificăm asupra acestui lucru: noi trăim într-o lume a ordinei, ér nu într-o lume a întâmplării. Dacă o stăpână a casei aduce pe masă o plăcintă bine-reușită, atunci acésta este produsul, este rezultatul unui recept bun și bine aplicat. Stăpâna casei nu poate amesteca părțile constitutive și prescise ale plăcintei și nu le poate aduce în cuptoriu pentru timpul recerut, fără ca să vadă, că se nasc din ele o plăcintă. Dar nu ea a produs plăcinta, ci natura. Ea aduce numai lucrurile înrudite în legătură unele cu altele, ea pune cauzele în mișcare și cauzele acestea produc în mod natural plăcinta ca rezultat. Ea nu este creatoare, ci numai mijlocitoare, și ea nu este atât de fără de fără de minte, încât s'accepte să se nască un rezultat determinat ca plăcintă, din cauze accidentale. Ea nu pune mâna pe proviziunile ei numai din întâmplare și nici nu-și cugetă, că se nasc plăcinta din întâmplare. Tocmai astfelu este și cu nascerea experiențelor creștine.

Se aplică anumite mijloce și căi, și rezultatul este: anumite efecte. Și anume aceste rezultate trebuie să urmeze, și sunt efecte, cari nu pot urma, dacă n'a premers cauza. A aștepta efecte acolo, unde lipsesc cauzele recerute, însemnează a accepta plăcinta fără de a îngriji de părțile, din cari se compune ea. Atât de nebună nu este nici o gospodină. Atât de

nebuni suntem însă noi cu toții în privința bunurilor spirituale.

Imi zace mult la inimă, ca să se facă să înțelegeți această lege simplă de cauză și efect și cu privire la viața spirituală. În loc de a vece arăta însă această în mod general la diferitele experiențe creștine, vreau mai bucuros să vece arăt aplicarea ei la un caz deosebit și anume imi aleg ca exemplu: linistea. Cine învață a cunoște însemnătatea acestei legi la

acest exemplu nu va avea greutate, ca să aplece aplicarea ei la toate celelalte cazuri. Să luăm o țesă ca aceasta: Călătorii africani sunt espui unor friguri, ale căror atacuri cauzează neliniste și aiurări. Espresiunea „cauzează neliniste” trebuie luată bine în seamă. Nelinistea are o cauză. Este deci evident, că omul, care voește să scape de neliniste să va ocupa de cauză.

(Va urma).

Bursa de Viena și Pesta.

Dia Novembre, 1892.

	Viena	B.-Pesta.
Renta de aur ung. 6%	100.45	111.30
Renta de aur ung. 4%	100.35	100.04
Renta ung. de hărăie 5%	5.69	5.70
Ser sari fonciare ale institut. de credit și economii	9.55	9.53
„Albina”	58.86	58.85
„albeni împărătesci”	119.80	119.85
Napoleon-đori		
Mărci 100 imp germane		
Londra 10 Livers sterlingi		

Nr. 253.

[223] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă prin renunciare parohia gr. or. de clasa a III-a a Găbud, din tractul protopresbiterial al Turdei, pentru întregirea acestei parohii pe baza încuviințării Venerabilului consistoriu archidieceșan din 9 Septembrie a. c. Nr. 5741 B., se escrie prin această concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitul împreunat cu acest post conform statoririi sinodului parochial din 9 Ianuarius 1891 este de 242 fl. 50 cr.

Reflectanții la acest post au a-și așterne până la termenul de mai sus cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii, oficiului protopresbiterial mai jos semnat per Gyéres în Agărbiciu.

Oficiul protopresbiterial gr. orient. al Turdei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Agărbiciu, 21 Octobrie, 1892.

Petru Roșca,
protopresbiter.

Nr. 269.

[224] 2—3

EDICT.

Dumitru Coman Schitea din Seliște, comitatul Sibiu, care de trei ani trecuți a părăsit cu necredință pe legiuita lui soție Ana P. Herța tot din Seliște fără a se eci ubicațiunea lui, pe baza rezoluțiunei consistoriale din 29 Maiu a. c. Nr. 3433 B. se citează a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termen de șase luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră procesul matrimonial intentat asupra-i de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Seliște, 5 Novembre, 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. oriental al Seliștei.

Dr. Nicolae Maier,
protopresbiter.

Nr. 535/2892

[225] 2—3

EDICT.

Ioan Ilie Chera din Ludoș, cercul Miercurei, carele de 6 ani a părăsit pe legiuita sa soție Dochia Teodor Oltean, pribegind prin lume, fără a se eci ubicațiunea lui sau de mai trăiește cu încuviințarea venerabilului consistoriu archidieceșan dto 18 Septembrie 1892 Nr. 4546 B. se citează a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termen de 6 luni, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Mercurea, 5 Novembre 1892.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 534/1892

[226] 2—3

EDICT.

Nicolae Cojocar din Apoldul inferior, cercul Mercurei, carele de pa-

tru ani a părăsit pe legiuita sa soție Maria Nicolae Nicoră, pribegind prin lume- fără a se eci ubicațiunea lui sau de mai trăiește, cu încuviințarea venerabilului consistoriu archidieceșan dto 18 Septembrie 1892 Nr. 4545 B., se citează a se presenta înaintea subsemnatului oficiu în termen de 6 luni, căci la din contră procesul matrimonial intentat de soția lui se va pertracta și decide și în absența lui.

Mercurea, 5 Novembre 1882.

Oficiul protopresbiterial gr or al Mercurei.

I. Droc,
protopresbiter.

Nr. 707.

[221] 3—3

Edict.

Teodor Hărăgușiu de religiunea gr. ort din Metes, care de 15 ani a părăsit pe legiuita sa soție Samfra Nicola din Metes fără a se eci unde petrece, se citează prin această a se presenta în termen de 6 luni de zile înaintea acestui for matrimonial conform rezoluțiunei Venerabilului consistoriu archidieceșan ddtto 29 Maiu 1892 Nr. 3769 B., la din contră procesul urđit de actora se va pertracta și decide și în absența lui

Alba-Iulia, 7 August, 1892.

Forul matrimonial de I a instanță al tractului Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Szám 6616/92 urb.

[228] 2—3

Hirdetmény.

Az egerbegyi határ tagosítási ügyben, az elömmunkálatott megkezdése, nevezetesen a képviselőt rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költség előirányzat elkészítése végett határidőül az 1892 évi december hó 16 napjának d. e. 9 óráját egerbegyi községbe a falushíró lakására tűzőm ki, mikorra az összes érdekelteket azzal idezem meg, hogy a felek elmaradása a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

A kir. törvényszéktől.

Erzsébetváros, 1892 october 31-én.

Báró Apór Zoltán,
eljáró bíró.

Sz. 6381/892 polg.

[227] 2—3

Hirdetmény.

Alolított mint a nagyszebeni kir. törvényszék által 5955/892 számú, végzésével kiküldött eljáró bíró ezennel közlésem, hogy a Kiscsúri határ tagosítási ügyben az elömmunkálatok megkezdése, jelesen:

1-ször az érdekeltek képviselőtenek rendezése;

2-szor a működő mérnök megválasztása és

3-szor a költség előirányzat elkészítése végett tárgyalási hatánapúl 1892 évi december hó 19-ik napját d. e. 9 órakor a kiscsúri község irodába kitűzőm, melyre az utasítás 44 §-ra értelmében az összes érdekelteket ezennel megidézem.

A nagyszebeni kir. törvényszék nevében.

Nagy-Szebenben 1892 évi november hó 5 én.

Mihály Dezső,
eljáró bíró.

„ARDELEANA” institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

Nr. 146/1892.

[215] 6

Avis.

Institutul de credit și de economii „Ardeleana” societate pe acții în Orăștie (Szászváros) piața mare Nr. 2 și 4 în casele proprii, primesce depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

- a) Depuneri făcute la al căror ridicare nu se recere abdicere, cu 5%;
- b) Depuneri făcute cu condițiunea de a se anunța ridicarea lor, cu 5 1/2% și
- c) Depuneri făcute pe timp mai îndlungat, de către biserici, școle, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Depuneri, ridicări sau anunțări se pot efeptui și prin postă.

Orăștie, la 1 Novembre, 1892.

„Direcțiunea”.

„IULIA” cassă de economii, societate pe acțiuni în Alba-Iulia.

Avis.

[229] 2—3

Cassa de economii, societate pe acțiuni „Iulia” în Alba-Iulia (Gyulafehérvár) în piața mare, în casa bisericeii gr. cat., începându-și activitatea în 15 Iuliu a. c., anunță că:

- A) escompteză cambii,
- B) acórdă împrumuturi personale pe lângă obligațiuni cu caventi,
- C) acórdă împrumuturi pe lângă securanță ipotecară, mai departe primesce:
- D) depuneri spre fructificare.

Depuneri, ridicări sau anunțări se pot face și prin postă.

Alba-Iulia, 16 Novembre, 1892.

Direcțiunea.

Extract de Cognac-Quint.

Marca de sentire pentru
Extract de Cognac-Quint.

Spre a produce imediat un cognac escelent, sênătos și substanțial, care nu se pôte deosebi de cognacul veritabil francez, recomand această specialitate **probată**.

Prețul pentru 1 chg. (de ajuns la 100 litri cognac) fl. 16 v. a., receptul se alătură gratuit. Eu garantez pentru cel mai succes și fabricat sênătos

Cruțare de spirt

se face prin neîntrecuta mea esență de întărit vinarsul. Acesta dă beuturii un gust plăcut și picant și se află numai la mine de vênđare

Prețul 3 fl. 50 cr. pro chg. (la 600—1000 litri inclusive mandatul de instrucțiune). Afară de aceste specialități oferez tot felul de esențe pentru fabricarea de rum, rachiu de prune, trevere, amar și a tuturor licorurilor spiritușelor fine esistente, de oțet și oțet de vin de o calitate neîntrecută. Recepte se alătură gratis la pachete.

Lista prețurilor franco.

Pentru fabricate sênătoșe se garantéză.

Karl Philipp Pollak,

fabrică de specialități de esențe în Praga.

Representanți solidi se caută.

[107] 19—50

A lui KATHREINER

Surogat (zlat) de cafeea neîntrecut.

[198] 6—13

Surogat
de
cafeea
Kneipp

Se află în tot locul.

Veritabil
numai cu
acesta
marcă.
Se atrage
atențiunea
asupra
imitărilor.

